

УДК 351.746

В.Г. ХАХАНОВСЬКИЙ, кандидат юридичних наук, доцент**ЗАВДАННЯ ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ”**

Анотація. Щодо впровадження навчальної програми спеціалізованої дисципліни “Інформаційна безпека України”.

У наш час у світі спостерігається інтенсивне впровадження інформаційних технологій практично у всі сфери життєдіяльності людини, суспільства і держави. Враховуючи, що інформаційна безпека розглядається як одна з головних компонент національної безпеки будь-якої держави, становлення інформаційної цивілізації потребує докорінної зміни ставлення як до формування інформаційної політики України, так і політики її інформаційної безпеки. Зазначене пов’язано зі збільшенням напруги у світовому геополітичному просторі, активізацією процесів формування інформаційного суспільства, які потребують адекватної реакції щодо інформаційної безпеки з боку науковців і практиків.

Прагнення України щодо входження до євroatлантичних структур, вступу до Світової організації торгівлі, а також намагання створити регіональну систему безпеки, яка стала б основою загальноєвропейської системи безпеки, спричинили хвилю інформаційних операцій різного рівня інтенсивності, проведених проти нашої держави. Відтак, важливого значення у процесі становлення інформаційного суспільства в Україні набувають питання формування інформаційної політики з урахуванням передового європейського досвіду.

Переробка інформації становить значну частину діяльності людини. Сюди відносяться мислення, сприйняття, запам’ятовування, винесення суджень і всі подібні операції над органами почуттів та розумовими уявленнями у процесі їх класифікації, організації і прийняття на їх основі висновків або рішень. Масова комунікація вже змінила інформаційний режим людини, а глобальна комунікація продовжує його змінювати. На жаль, нормативно-правової бази, яка сприяє входженню України в глобальний інформаційний простір, сьогодні недостатньо. Держава ще має визначити ступінь свого впливу в сфері закритих і відкритих інформаційних систем.

Незважаючи на технологічні досягнення, що докорінно змінили способи збирання, використання та поширення інформації, сама масова комунікація керується, насамперед, основною закономірністю психічної діяльності, яка виявляється у звичайному людському спілкуванні. Разом з тим, відображення дійсності в інформації, що стає продукцією преси, радіо і телебачення, підкоряється закономірностям соціального і політичного життя, впливає з особливостей суспільних відносин, що визначаються способом виробництва й обумовлюються інтересами тих чи інших соціальних груп.

Ці та інші обставини зумовили розробку навчальної програми спеціалізованої дисципліни “Інформаційна безпека України” для Інституту заочного та дистанційного навчання, включення її до навчального плану Київського національного університету внутрішніх справ.

Мета дисципліни:

- ознайомити з основними проблемами сучасної інформаційної політики, становлення інформаційного суспільства в Україні;

- розкрити сутність і значення системи інформаційної безпеки;
- сформулювати уявлення про основні напрями державної інформаційної політики в Україні.

В результаті вивчення дисципліни треба вміти:

- розробляти пропозиції щодо визначення стратегічних цілей і завдань щодо розвитку інформаційного суспільства в Україні;
- забезпечувати інформаційну безпеку, виходячи з національних інтересів в інформаційній сфері, потенційних і реальних загроз та небезпек, а також європейських стандартів цієї діяльності;
- визначати вплив факторів зовнішнього та внутрішнього інформаційного середовища на діяльність органів державної влади, імідж країни;
- використовувати понятійно-категорійний апарат при аналізі інформаційної сфери національної безпеки, реалізації концептуальних підходів із забезпечення інформаційної безпеки;
- на основі моніторингу та аналізу діяльності органів влади пропонувати інформаційні засоби підвищення ефективності діяльності управлінських структур, у тому числі сил інформаційної безпеки.

Дисципліна “Інформаційна безпека України” складається з 4-х тем. Зокрема, у першій темі “Концептуальні засади забезпечення інформаційної безпеки України” розглядаються основні поняття та категорії дисципліни, нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки як складової національної безпеки, система інформаційної безпеки держави, проблеми та шляхи забезпечення інформаційної безпеки громадян, суспільства та держави.

Друга тема “Методи забезпечення інформаційної безпеки України” присвячена розгляду національних інтересів України в інформаційній сфері та їх реалізації, вивчаються джерела та загрози інформаційній безпеці в основних сферах суспільства, дається характеристика вразливості національного інформаційного простору. Крім того, розглядаються такі важливі складові інформаційної безпеки, як пропаганда і контрпропаганда, а також саме методи забезпечення інформаційної безпеки України.

В темі № 3 “Технічний захист інформації. Методи і засоби виявлення та блокування каналів витоку інформації” надаються основні відомості про потенційні технічні канали витоку інформації, цілі та основні етапи спеціальних перевірок об’єктів в системі забезпечення безпеки інформації, а також засоби виявлення та блокування технічних каналів витоку інформації.

І, нарешті, в темі № 4 “Інформаційне протиборство та інформаційні війни” розглянуті принципи, форми, засоби та методи ведення інформаційного протиборства та інформаційних війн. Особлива увага студентів звертається, зокрема, на такі аспекти, як “інформаційний напад”, “інформаційна експансія”, “інформаційна зброя”. Наводяться дані про особливості ведення інформаційних війн у локальних війнах та конфліктах.

Викладання розглянутої навчальної дисципліни, безумовно, є позитивною тенденцією на шляху побудови інформаційного суспільства та, безперечно, підвищує рівень інформаційної культури майбутніх магістрів-правознавців.

Використана література

1. Конституція України : Закон України / Урядовий кур’єр від 13 липня 1996 р.
2. Про основи національної безпеки України : Закон України // Урядовий кур’єр від 30 липня 2003 р.

3. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93.
4. Про інформацію : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 48. – Ст. 650-651.
5. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України : [від 05.07.1994 р.] // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 31. – Ст. 286, із змінами 2005 р.
6. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155; із змінами 2004 р.
7. Про затвердження плану заходів на виконання завдань, передбачених Законом України “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки” : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2007 р. № 653-р.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122; із змінами 1985-2005 рр.
9. Національна безпека України 1994-1996 рр. : наукова доповідь Національного інституту стратегічних досліджень. – К. : 1997.
10. Почепцов Г.Г. Информационные войны / Г.Г. Почепцов. – М. : Рефл-Бук, 2000.
11. Валевський О.Л. Структура геополітичних інтересів України : монографія / О.Л. Валевський, М.М. Гончар. – К. : НІСД, 1995. – 94 с. – (Сер. “Наукові доповіді”; Вип.45).
12. Фомін В.О. Сутність і співвідношення понять “інформаційна безпека”, “інформаційна війна” та “інформаційна боротьба” / В.О. Фомін, А.О. Рось. / Наука і оборона. – 1999. – №4. – С. 23-32.
13. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы / З. Бжезинский. – М. : Международные отношения. – 1999.
14. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України // Голос України від 20 січня 1997 р.
15. Богданович В.Ю. Воєнна безпека України: методологія дослідження та шляхи забезпечення / В.Ю. Богданович. – К. : ПП “Дельта”, 2002.
16. Вплив ЗМІ на демократизацію політичного життя України / Нова політика. – 2001. – № 6. – С. 26-29.
17. Песков Д.Н. Интернет в российской политике: утопия и реальность / Д.Н. Песков / Полис. – 2002. – № 1. – С. 31-45.
18. Литвиненко О.В. Інформаційні впливи та операції. Теоретико-аналітичні нариси : монографія / О.В. Литвиненко. – К. : НІСД, 2003. – 240 с. – (Сер. ”Національна безпека”; вип.6).
19. Інформаційна війна в Чечні. Факти, документи, свідчення. Листопад 1994 – вересень 1996.
20. Стратегії розвитку України: теорія і практика ; за ред. О.С. Власюка. – К. : НІСД, 2002.
21. В.М. Брижко. е-боротьба в інформаційних війнах та інформаційне право : монографія / В.М. Брижко, М.Я. Швець. – К. : НДЦПІ АПрН України, 2007 р. – 234 с.

~~~~~ * * * ~~~~~